

Klassieke Olympiaden 2024-2025

Opgaven Grieks

ronde 1

Vooraf aan de leerlingen

- De Griekse tekst is voorzien van aantekeningen die je op pagina 2 en 3 vindt.
- Er zijn in totaal 21 vragen. Elke afzonderlijke vraag is 1 punt waard, met uitzondering van vraag 13 die 2 punten waard is. In totaal kunnen 22 punten behaald worden.
- De tijd waarin de toets afgenomen wordt, bedraagt maximaal 50 minuten. Leerlingen met dyslexie krijgen 15 minuten extra.
- Het gebruik van een Grieks-Nederlands woordenboek is toegestaan, zoals bij het Centraal Eindexamen.
- Het gebruik van een woordenboek Nederlands is niet toegestaan.

Veel succes!

Inleiding

De roman *Callirhoe* van Chariton gaat over de liefde tussen Chaereas en Callirhoe, een beeldschone jongen en een beedschoon meisje. Talloze adellijke jongemannen willen met Callirhoe trouwen, maar de liefdesgod Eros heeft andere plannen. Hij zorgt ervoor dat Chaereas en Callirhoe elkaar op straat tegen het lijf lopen en op slag verliefd raken. In de onderstaande tekst wordt beschreven welk effect de verliefdheid op hen had.

Tekst

- 1 Νὺξ ἐπῆλθεν ἀμφοτέροις δεινή· τὸ γὰρ πῦρ ἐξεκαίετο. Δεινότερον δ’
- 2 ἔπασχεν ἡ παρθένος διὰ τὴν σιωπὴν, αἰδουμένη κατάφωρος γενέσθαι.
- 3 Χαιρέας δέ, νεανίας εὐφυῆς καὶ μεγαλόφρων, ἤδη τοῦ σώματος αὐτῷ
- 4 φθίνοντος, ἀπετόλμησεν εἰπεῖν πρὸς τοὺς γονεῖς ὅτι ἐρᾷ καὶ οὐ βιώσεται
- 5 τοῦ Καλλιρόης γάμου μὴ τυχών. Ἐστέναξεν ὁ πατὴρ ἀκούσας καὶ “Οἴχη
- 6 δὴ μοι, τέκνον” ἔφη· “Δῆλον γὰρ ἐστὶν ὅτι Ἑρμοκράτης οὐκ ἂν δοίη
- 7 σοὶ τὴν θυγατέρα τοσούτους ἔχων μνηστῆρας πλουσίους καὶ βασιλεῖς.
- 8 Οὐκ οὐδὲ πειρᾶσθαί σε δεῖ, μὴ φανερῶς ὑβρισθῶμεν.” Εἶθ’ ὁ μὲν
- 9 πατὴρ παρεμυθεῖτο τὸν παῖδα, τῷ δὲ ἠϋξέτο τὸ κακὸν ὥστε μὴδὲ ἐπὶ τὰς
- 10 συνήθεις προΐεναι διατριβάς. Ἐπόθει δὲ τὸ γυμνάσιον Χαιρέαν καὶ ὥσπερ
- 11 ἔρημον ἦν. Ἐφίλει γὰρ αὐτὸν ἡ νεολαία. Πολυπραγμονοῦντες δὲ τὴν
- 12 αἰτίαν ἔμαθον τῆς νόσου, καὶ ἔλεος πάντας εἰσήει μειρακίου καλοῦ
- 13 κινδυνεύοντος ἀπολέσθαι διὰ πάθος ψυχῆς εὐφυοῦς.

Chariton, *Callirhoe* 1.1.8-10

Aantekeningen

regel 1	ἀμφοτέροις	<i>hiermee worden Chaereas en Callirhoe bedoeld</i>
regel 1	τὸ πῦρ, πυρός	<i>hier: liefdesvuur</i>
regel 1	ἐκκαίομαι	hevig branden
regel 1	Δεινότερον <i>bijwoord</i>	<i>omdat het hier gaat om een vergelijking tussen twee personen (Chaereas en Callirhoe), gebruikt het Grieks de comparativus in plaats van de superlativus hiermee wordt Callirhoe bedoeld</i>
regel 2	ἡ παρθένος	
regel 2	ἡ σιωπή	het zwijgen
regel 2	κατάφωρος (2)	betrapt
regel 3	εὐφυής, -οῦς	edel
regel 3	μεγαλόφρων, -φρονος	begaafd
regel 4	φθίνω	zwakker worden
regel 4	ἀποτολμάω	durven
regel 4	γονεῖς	<i>acc. mv.</i>
regel 4	ἐράω	verliefd zijn
regel 4	βιώσομαι	<i>fut. van βιώω – leven</i>
regel 5	τυχών	<i>part. aor. van τυγχάνω</i>
regel 5	τυγχάνω + <i>gen.</i>	krijgen
regel 5	στενάζω, <i>aor. ἐστέναξα</i>	jammeren
regel 5	οἶχομαι	<i>hier: verloren zijn</i>
regel 6	μοι	<i>hier: naar mijn mening</i>
regel 6	δίδωμι	<i>hier: ten huwelijk geven</i>
regel 7	ὁ μνηστήρ, -ῆρος	huwelijkskandidaat
regel 7	βασιλεῖς	<i>acc. mv.</i>
regel 8	Οὐκουν οὐδὲ	dus niet eens
regel 8	φανερῶς <i>bijwoord</i>	in het openbaar
regel 8	Εἶθ’	= Εἶτα
regel 8	ὑβρίζομαι, <i>aor. ὑβρίσθην</i>	voor schut staan
regel 9	παραμυθέομαι	troosten
regel 9	αὔξομαι, <i>imperf. ἠύξομην</i>	toenemen
regel 9	τὸ κακόν	<i>hier: ellendige toestand</i>
regel 10	συνήθης, -ους	gewoon
regel 10	αἱ διατριβαί	bezigheden
regel 10	ποθέω	missen
regel 10	τὸ γυμνάσιον	sportschool
regel 10	ὥσπερ	<i>hier: zo goed als</i>
regel 11	ἡ νεολαία	zijn leeftijdgenoten
regel 11	πολυπραγμονέω	nieuwsgierige vragen stellen
regel 12	ἡ νόσος	ziekte
regel 12	τὸ ἔλεος + <i>gen.</i>	medelijden met
regel 12	εἴσειμι	<i>hier: bevangen</i>

regel 12	εἰσῆει	<i>imperfectum derde persoon enkelvoud van εἶσειμι</i>
regel 12	τὸ μαιράκιον	jongeman
regel 13	κινδυνεύω + <i>inf.</i>	gevaar lopen om te ...
regel 13	τὸ πάθος	verdriet
regel 13	εὐφυής, -οῦς	edel

Vraag 1

Regels 1-2 Νὺξ t/m γενέσθαι

Welke van de volgende uitspraken komt het best overeen met de inhoud van regel 1-2?

- A. Chaereas en Callirhoe zijn verliefd op elkaar. Vooral Callirhoe lijdt daaronder, omdat ze bang is dat anderen erachter komen.
- B. Chaereas en Callirhoe zijn verliefd op elkaar. Vooral Chaereas lijdt daaronder, omdat hij bang is dat anderen erachter komen.
- C. Callirhoe is verliefd op Chaereas. Zij lijdt daaronder, omdat ze zich voor hem schaamt.
- D. Chaereas is verliefd op Callirhoe. Hij lijdt daaronder, omdat hij zich voor haar schaamt.

Vraag 2

Regel 1 Νὺξ ἐπῆλθεν δεινή

Zet deze woorden om in het overeenkomstige meervoud.

Vraag 3

Regel 1 πῦρ

De basisbetekenis van πῦρ is "vuur"; in de aantekeningen staat dat het hier "liefdesvuur" betekent. Dit is een:

- A. metafoor
- B. metonymia
- C. personificatie
- D. vergelijking

Vraag 4

Regel 3 τοῦ σώματος

De functie van deze genitivus is:

- A. genitivus die een deel van een geheel aanduidt (*genitivus partitivus*)
- B. *genitivus objectivus*
- C. genitivus die de bezitter aanduidt (*genitivus possessivus*)
- D. onderwerp in de *genitivus absolutus*

Vraag 5

Regel 4 ἐρῶ

Welk mogelijk gevolg ervan schetst Chaereas zelf in regel 4-5? Beantwoord de vraag in eigen woorden.

Vraag 6

Regel 5 μὴ τυχῶν

In de vertaling van dit participium kun je het beste het volgende Nederlandse voegwoord gebruiken:

- A. hoewel
- B. indien
- C. omdat
- D. terwijl

Vraag 7

Regel 2 αἰδουμένη

Citeer uit regel 3-5 (Χαιρέας t/m τυχῶν) het woord dat een tegenstelling vormt met αἰδουμένη.

Vraag 8

Regels 1-5 Δεινότερον t/m τυχῶν

In deze regels schetst de auteur een tegenstelling tussen het meisje en de jongen die erg traditioneel aandoet. Leg dit uit.

Vraag 9

Regel 5 Ἐστέναζεν

Welke van de volgende vertalingen geeft het aspect van deze werkwoordsvorm het best weer?

- A. Hij begon te jammeren.
- B. Hij bleef jammeren.
- C. Hij had gejammerd.
- D. Hij was aan het jammeren.

Vraag 10

Regel 5 Ἐστέναζεν ὁ πατὴρ ἀκούσας

Deze woorden luiden in de vertaling van Emilie van Opstall:

“Zijn vader hoorde hem aan en zuchtte diep (...)”

Leg aan de hand van de weergave van ἀκούσας uit dat de zinsconstructie van het Grieks niet gehandhaafd is in de vertaling. Ga in je antwoord zowel op het Grieks als op de vertaling in.

Vraag 11

Regels 6-7 Δῆλον t/m βασιλεῖς

Welk motief voert Ariston hier aan voor zijn overtuiging dat Hermocrates zijn dochter niet aan Chaereas zal uithuwelijken? Beantwoord de vraag in eigen woorden.

Vraag 12

Regel 8 Οὐκουν οὐδὲ πειρᾶσθαί σε δεῖ, μὴ φανερώς ὑβρισθῶμεν

Met welk Nederlandse spreekwoord zou de vader van Chaereas het **wel** eens geweest zijn?

- A. Hoge bomen vangen veel wind.
- B. Nee heb je, ja kun je krijgen.
- C. Nooit geschoten is altijd mis.
- D. Wie niet waagt, die niet wint.

Vraag 13

Regels 8-9 Εἴθ' τ/μ παῖδα

Deze woorden luiden in de vertaling van Emilie van Opstall:

“Na deze woorden probeerde de vader zijn zoon op te beuren (...)”

- a. Op welk grammaticaal gegeven is de vertaling “probeerde” gebaseerd?
- b. Leg uit waarom deze vertaling gezien het vervolg (t/m r. 10 διατριβάς) beter is dan “hij beurde zijn zoon op”.

Vraag 14

Regels 8-11 Εἴθ' ὁ μὲν τ/μ ἦν

Welke van de volgende uitspraken komt overeen met de inhoud van regel 8-11?

- A. Chaereas is ontroostbaar, en hij doet helemaal niets meer.
- B. Chaereas is ontroostbaar, maar hij zoekt afleiding in de sportschool.
- C. De vader van Chaereas troost hem, en Chaereas gaat weer door met zijn gewone bezigheden.
- D. De vader van Chaereas troost hem, en spoort hem aan afleiding te zoeken in de sportschool.

Vraag 15

Regels 10-11 Ἐπόθει τ/μ Χαιρέαν

Welk stilistisch middel wordt in deze zin gebruikt?

- A. enallage
- B. hyperbaton
- C. personificatie
- D. tautologie

Vraag 16

Regel 12 νόσου

Het woord νόσου komt inhoudelijk overeen met:

- A. regel 10 διατριβάς
- B. regel 11 ἔρημον
- C. regel 12 ἔλεος
- D. regel 13 πάθος

Vraag 17

Regel 11-13 Ἐφίλει t/m εὐφροῦς

Welke opmerking over Chaereas is juist?

- A. Chaereas heeft medelijden met zijn vrienden.
- B. Chaereas heeft vrienden die veel om hem geven.
- C. Chaereas valt op jongens.
- D. Zijn vrienden vinden Chaereas maar een aansteller.

Vraag 18

Regel 10 Χαίρεαν

Citeer uit het vervolg (t/m regel 13 εὐφροῦς) het Griekse zelfstandig naamwoord dat dezelfde persoon aanduidt.

Vraag 19

Chaereas en Callirhoe woonden in Syracuse.

Op welk eiland lag deze stad?

- A. Korfu
- B. Kreta
- C. Sardinië
- D. Sicilië

Vraag 20

Regel 11 Ἐφίλει

Welk van de volgende Nederlandse woorden is etymologisch verwant met dit woord?

- A. filantroop
- B. file
- C. filter
- D. profiel

Vraag 21

In de inleiding wordt de god Eros genoemd. Met welke hieronder afgebeelde godin wordt hij geassocieerd?

A.

Bron: Wikipedia

B.

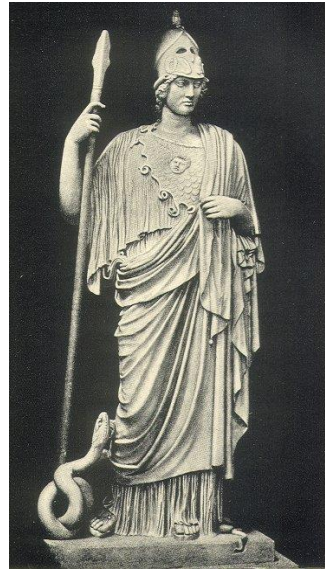
Bron: Wikipedia

C.

Bron: Wikipedia

D.

Bron: Wikipedia

Einde